

Vård för papperslösa
Rosengrenska/Röda Korset
HELDAG 131012
VÄRLDSKULTURMUSEET

TACK!!!

Lag (2013:407)
om hälso- och sjukvård
till vissa utlänningar
som vistas i Sverige
utan nödvändiga tillstånd

– lag från 1 juli 2013

Vård efter behov
och på lika villkor
– en mänsklig rättighet

BETÄNKANDE AV
UTREDNINGEN OM VÅRD FÖR PAPPERSLÖSA M.FL.

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2011:48

SOU
2011:48

Som inte
skickades
ut på remiss...

Innebörd lag 2013:407

Vuxna papperslösa som tidigare asylsökande –
Subventionerad akut vård + vård som inte kan anstå
inklusive mödravård, tandvård, p-medelsråd, vård vid
abort och en hälsoundersökning + läkemedel

Barn: tandvård, hälso- och sjukvård + läkemedel
- som bosatta barn

Landsting rätt att ge mera...

VGRegions hemsida

<http://www.vgregion.se/asylenheten>

Olika orsaker att vara papperslös - vistas utan tillstånd

- Nekad asylansökan, gömt sig
- Ej sökt asyl – enbart kommit över gränsen
- Overstayer, stannat då visum gått ut
- Födda i papperslöshet av papperslösa föräldrar

Antal: 10.000 – 35.000
papperslösa?

En mycket heterogen grupp!

Våra patienter 2012

- Antal 2012: 762
- Länder: Irak 59 Afghanistan 59
 Balkan 63 Iran 41

Nya grupper från bl.a. Nigeria via Spanien
och trädplanterarna från Kamerun via Umeå...

- Åldrar: mest 18-44 år
- Kön: av de nya 2012:
230 män/ 123 kvinnor - plus: 51 barn

Flest i gruppen papperslösa som fått avslag på asylansökan

- Många är mycket rädda
 - Många är traumatiserade
 - Många har varit på flykt relativt länge...
-
- Vi behöver veta mera!
 - Många vill/orkar/kan inte berätta

Hänvisning till vanlig vård!

- Via telefonsamtal, som en sjukvårdsrådgivning
 - På vår mottagning – av sjuksköterskor som hänvisar med lapp i handen och ett visitkort...
 - Av läkare som skriver remisser
 - I vår allmänna info
-
- Men också uppföljning av hur det går, kvartalsvis

Resultat hänvisning - efter första kvartalet

- Vi har hänvisat 162 och skrivit remisser på 104 patienter på mottagningen.
- Vi har hittills följt upp cirka 150 av dessa
- Cirka 80 har fått hjälp och är nöjda
- 5 är - vad vi vet - nekade vård
- 17 har ej gått att nå
- 12 har inte själva försökt gå till vanlig vård

Antalet patienter på mottagningen har minskat

- Rekordet 106 en kväll!
- Cirka 80-85 vanligt
- September 60-65
- Senaste mottagningen 50 patienter

Vård som inte kan
anstå...

Vad kommer det att
innebära?

Hur kommer det att
tolkas?

Fler sjukhus tar emot

Hälften av Sveriges landsting ger nu i praktiken vård till papperslösa på samma villkor som för alla andra sjuka, visar en genomgång som DN har gjort. Och flera andra skulle vilja.

VADEN PAPPERSLÖSA har rätt till akutsjukvård. Men de måste betala för den själva, något som är omöjligt för de flesta. Många kritiserar att regeringens gör något åt situationen, men kritiker har inget häls. Därför klarar landstingen problemet på sina egna sätt.

Nedan för knappt två år sedan beslutade Sahlgrenska universitetssjukhuset i Göteborg att ge vård till papperslösa, och utövar i kommande landstinget att ansluta sig till samma policy, även om inget formellt beslut är tagit ännu.

I skedet av förra året kom en äldre person in med ambulans till hjärtsjukhuset på Sahlgrenska. Personen var svårt sjuk och behövde en så kallad ballongspjängning, men eftersom det rörde sig om en gömd asylsökande var de tveksamma med behandlingen. Läkaren kände inte till att sjukhuset tog emot sådana patienter och ringde Migrationen för att se om de kunde betala.

Sjukhuset fick känna om omdömet och meddelade läkaren att Sahlgrenska stod för kostnaden. Den personen fick sedan uppskattad vård av humanitära skäl så det blev en saken i historien, säger Daniel Brattinger, sjukhuschefen på Sahlgrenska universitetssjukhuset i ett forum.

En annan fall som han lyfte fram är en ung kvinna som för flera år sedan behövde en operation för sin svärsmå. Sjukhuset sade nej och kvinnan fick fortsätta att leva med sin sjukdom. Nu är hon hon till sjukhuset igen, gravid och i akut behov av operation. Den här gången blev det ja, enligt sjukhusets nio år gamla riktlinjer.

I april antogs både Region Skåne och landstinget i Jönköping policyer som liknar Sahlgrenska.

Skåne är helt enkelt humanitära. Sedan gäller regelverket att politiker måste motivera beslutet om att de inte behövs genomgått obligatorisk utbildning, säger Lasse Bylund, (kd), landstingsråd i Jönköping.

För i dagens läge kommer vårdpersoner i kläder med den nordiska flaggan, som säger att de inte behövs ska stanna, och de som vill arbeta i Sverige ska stanna, säger Bylund.

Det här är en ökad problematik för våra medarbetare, säger Per-Olof Eriksson som är chef för en av de sjukhusen i Stockholm. Han föreslår att grupp läkare som har lagt fram ett

KALLA: HANSEN/STEN

Grafik: Jonas Sjöholm

Dagens svar på DN.se:
Varför gör du på kronan?
454 röstar

Rädda 20%
Bli uppragad 13%
Umgås 25%
Annat orsak 12%

Vad tycker du?
Flera frågor om aktuella ämnen på DN.se

HAR DU ETT NYHETSTIPS?
Ring 08-738 21 21. Mejla till nyhetstips@dn.se.
Mms och sms: 72580, inläst med nyhetstips mottagning.

9 procent ökade den svenska konsumtionen av vin med för året.

papperslösa

FOTO: EMILIO BOCCO

Sjukhuschefen Daniel Brattinger jobbar på Sahlgrenska universitetssjukhuset i Göteborg som för knappt två år sedan beslutat att ge vård till papperslösa. Snart i Västra även landstinget följer samma policy.

Regering och

Både regeringen och oppositionen är splittrade i frågan om gömda och papperslösa personer ska få subventionerad sjukvård. Socialminister Göran Hägglund (kd) arbetar nu för att få moderater och centerpartier att säga ja.

Medan frågan för asylsökande snart kommer att regleras i lag, finns det fortfarande inget lagstiftat till vård för de andra grupperna. Gömda personer – alltså asylsökande som fått en påenskänkt nummer och väntar på att bli registrerade. Papperslösa – personer som tagit sig in i landet på olika sätt men inte har registrerat sig.

Med de många skälarna kan bara se till vilken av de minskade behövs utan och vad det är för

opposition splittrade

en person. Då blir det inte vård på lika villkor, säger Gunnar Eriksson (mp) som sätter i riksdagen sociala förskningsutskottet.

Gömda och papperslösa vuxna har över huvud taget ingen rätt till subventionerad vård – inte ens akut. Det betyder att de måste betala fullt pris.

En ofta nämnd prisnivå är en förklaringskomplexion som FN-konvention om mänskliga rättigheter, som säger att alla människor har rätt till lika vård.

Det är dessutom skillnad också mellan dessa två grupper. Gömda barn under 16 år, som alltså inte har registrerat sig, har rätt till hälso-, sjuk och tandvård, medan papperslösa barn – som inte har registrerat sig – inte har rätt till subventionerad vård alls.

Detta vill nu alla partier i regeringen ändra på.

Barnen har inte gjort val och varu goda eller papperslösa, därför ska de få subventionerad sjukvård, säger oppositionen Fredrik Berdery.

Och migrationsministeren Tobias Billström skrev i DN tidigare i veckan att det är "rimligt att ge vård även till papperslösa barn och mödrar".

Men medan kristdemokraterna och folklpartiet också vill ge samliga vuxna i dessa grupper samma vård, säger moderaterna och centerpartiet nej.

Få socialdemokraterna mot arbetarna nu mod att "skissa på utkast till den här" till en utredning, upp-

ger en talesman för socialdemokraterna Göran Hägglund (kd). Men i mitten någon sådan utredning kan bli av, måste han få med sig alla regeringens partier på vägen.

Också oppositionen är splittrad. Mp och v säger ja till lika vård för alla, men socialdemokraterna har inte tagit ställning.

Det är viktigt att man underifrån, för den här gamla konstitutionen, säger Veronica Palm (s) som kräver att regeringen för att kunna inte ha tagit fram den här.

Vilket frågan. Jag tror vi kommer att ha en situation där vi måste göra ännu djupare på den.

NATS CARLSSON
nats.carlsson@dn.se 08-738 24 21

Offentlig
sjukvård,
Sjukhus och
Landsting
har sedan
2006
fattat egna
lokala beslut
angående
vård för
papperslösa.

Artikel i DN
sommaren
2008

Vilka grupper kommer fortfarande att stå utanför?

- De icke avvisningsbara?
- EU-migranter?
- Anknytningsfall?
- ?

Tidigare lokala beslut...

PM

Vård till asylsökande och gömda/papperslösa flyktingar

Framtagen av: Chefskaren/Medicinska rådet
Godkänd av: Primärvårdsdirektören
Publicerad: 2010-10-13
Reviderad av/datum: Nya PM

Giltighetstid t.o.m 2011-12-31
Diarienummer: 00009-2010
Gäller för Primärvården Göteborg
Sidan 1 av 2

Vård till asylsökande och gömda/papperslösa flyktingar

Hälsö- och sjukvårdspersonalens uppgift är att ge medicinsk vård och behandling. Patienternas identitet är för hälso- och sjukvården viktig enbart för att kunna garantera medicinsk säkerhet i vård och behandling genom en god dokumentation. Kostnaderna för medicinsk vård och behandling kan alltid lösas i efterhand och får aldrig hindra patienten från att få akut och annan omedelbart nödvändig vård.

Vilken vård skall vi ge till denna grupp?

Vuxna (18 år eller äldre):
Sjukvård och tandvård som inte kan anstå

- Preventivmedelsrådgivning
- Mödralsvård
- Vård vid abort
- Smittskyddsfrågor

- Dessutom tillstånd som vi i normalfallet skulle ta hand om utan dröjsmål för att orsaka så lite lidande och oro som möjligt för patienten.

Vårdgivaren är den som avgör vad detta är (vårdgivaren kan ju vara en sjukvårdsspecialist t.ex. i tele-Q). Generös tolkning anbefalles.

Som exempel kan nämnas

- Suicidrisk och andra allvarliga psykiska tillstånd
- Psykiska problem/ kriser där vårdens stöd behövs (t.ex. stödsamtal vid kriser)
- Somatiska problem där vi normalt sett utan tvekan bedömer och behandlar patienter för att förbättra patientens tillstånd eller förhindra försämring, exempelvis diabetes, hypertoni, hjärtsjukdom.
- Handikapp och behov av hjälpmedel för att klara det dagliga livet.

Barn:

Rätt till samma hälso- och sjukvård som i regionen bosatta barn.

Avgränsning – om osäker kolla avgiftshandboken eller kontakta flyktingssamordnaren
OBS - Den initiala hälsokontrollen är alltid gratis för patienten.

PM för Sahlgrenska Universitetssjukhuset vid akut och annan omedelbart nödvändig vård för asylsökande och gömda flyktingar

Sahlgrenska universitetssjukhusets styrelse har den 19 juni 2006 beslutat

- "att gömda flyktingar och andra patienter utan avtal eller försäkring skall erhålla akut och annan omedelbart nödvändig vård vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset, oavsett betalningsförmåga i ögonblicket
- att befintliga rutiner inom VGR skall följas för registrering av patienter utan uppehållstillstånd
- att hemställa till regionstyrelsen att pröva behovet av regiongemensamma regler och vidtagna åtgärder för att medverka till förändringar i samma riktning på den nationella nivån
- att ge direktören i uppdrag att ombesörja utbildning till berörd personal så att vårdökande patienter bemöts korrekt och i enlighet med gällande lagstiftning och regler"

PM för Sahlgrenska Universitetssjukhuset vid akut och annan omedelbart nödvändig vård för asylsökande och gömda flyktingar

- Sjukhuset behandlar alla i behov av akut eller annan omedelbart nödvändig vård.
- Detta gäller även om en patient inte kan betala patientavgift.
- Exempel på vilka som omfattas av beslutet
 - "gömda" flyktingar oavsett ålder
 - turister
 - andra tillfälliga besökare utan uppehållstillstånd
- När patienter söker sjukhuset och det finns rimlig anledning tro att de har flyktingstatus bör mottagande personal för patienten tydliggöra vikten av att sjukhuset erhåller korrekt information avseende "asylsökande" resp. "gömd".
- Utred således patientens status i detta avseende.
- Vad gäller "asylsökande" gäller oförändrade rutiner
 - kostnader för vård som inte kan anstå betalas av Migrationsverket enligt avtal mellan UD och Sveriges Kommuner och Landsting
- Kontakta inte Migrationsverket om patienten är "gömd"!
- "Gömda" patienter skall, som alla patienter, skrivas in i PAX/ELVIS.
- Finns ingen form av identitetshandling skrivs patienten in med det av PAX/ELVIS skapade numret.
- Om patienten uppger sina 6 första siffror (år, månad, dag) fås de 4 sista siffrorna av PAX/ELVIS-systemet.
- Markera: ej styrkt identitet.

Undocumented Migrant? Irreguljär?

Overstayer?

Gömd?

TUT?

EU-medborgare?
UTAN
TILLSTÅND

PUT

Flykting?

Avslag?

> eller <
18år?

Papperslös?

Illegal?

Vittne i rättegång??
Offer för trafficking??

Asylsökande?

Anknytnings-
ansökan?

Vården tar emot
- ofta mer än vi trodde,
men godtyckligt

Inte som med ”svenskar”...

Vad fungerar inte så bra?

- Apotek/receptskrivning
- Tandvård
- Krav på remiss till en del ställen
- Psykvård- men vi har inte försökt så mycket ännu

Patienterna är mer rädda än vi
trodde...

Rädsla, men för vad?

- Vägen till sjukvården, att resa i staden?
REVA?
- Inte ha pengar att resa – riskera att åka fast?
- Inte lita på sjukvårdens sekretess?
- Att inte ha 50:-
- Att prata om sin hälsa? Väcka minnen?

Vilken vård blir svårt att få?

- Psyk?
- Tand?
- Intyg?
- Dyra ingrepp?
- Dyra läkemedel?
- Eftervård?
- Hjälpmedel?

Vad tror vi att vi kan- efter 15 år?

- Bemötande, tillit, respekt...
- Hur man når folk, mobil och kontakter
- Vad kan bli fel (allt?)
- Vad är viktigt? Akut? Vad vill de själva?
- Att försöka ta vara på tillfället/inte fråga fel
- Tidens betydelse

ID?

- Rätt uppgift?
- Rätt stavning?
- Rätt datum?
- Rätt person?
- För och efternamn?
- Varför betydelse? Medicinsk säkerhet, intyg, journalkopior på olika ställen...

VÅRD FÖR PAPPERSLÖSA

- KAN VI LÄGGA NER OSS NU?

Vad kan vi behövas till?

- Hänvisning
- Stödsamtal
- Intyg
- ”Patientombud”
- Ledsagning
- Ekonomi, läkemedel?

Vad har vi gjort?

- Gett en röst åt målgruppen
- Gett vård själva
- Samlat kunskap
- Samlat argument för att ge vård
- Verkat för enighet runt frågan bland så många som möjligt

Rätt till vård-initiativet: gemensamt ställningstagande om asylsökande och papperslösa:

Rätt till vård på lika villkor

Sverige är ett land med en lång tradition av solidaritet med utsatta grupper. Sverige har även förbundit sig att respektera de grundläggande mänskliga rättigheterna. En av dessa är rätten till hälso- och sjukvård. FN:s särskilda rapportör för rätten till hälsa, Paul Hunt, har uppmärksammat den situation som idag råder i Sverige för vissa utsatta och marginaliserade grupper såsom papperslösa¹ och asylsökande. Paul Hunt anser att dessa inte får rätten till hälsa tillgodosedd och uppmanar den svenska regeringen att erbjuda hälso- och sjukvård till dem på lika villkor som gäller för övriga invånare. Vi vill särskilt uppmärksamma papperslösa.

Papperslösa i Sverige har endast möjlighet att få omedelbar vård och måste dessutom betala de faktiska kostnaderna för denna. Detta innebär att en grupp människor med begränsade ekonomiska resurser, som är marginaliserad och lever i utsatthet, inte har råd att söka vård och kan bli nekade vård om de inte kan betala. Det är inte värdigt ett solidariskt och demokratiskt samhälle som det svenska att begränsa utsatta människors rätt till hälso- och sjukvård.

Med dagens reglering² är inte ens alla barn i Sverige garanterade hälso- och sjukvård, exempelvis papperslösa barn som inte tidigare varit asylsökande. Situationen som den ser ut idag strider mot Barnkonventionens krav på att rätten till hälso- och sjukvård skall omfatta alla barn utan åtskillnad. Barn lider även skada när närstående vuxna nekas vård.

Särbehandlingen av papperslösa och asylsökande innebär också att svensk hälso- och sjukvårdspersonal utsätts för ett orimligt dilemma, när de tvingas frångå principen om att ge vård utifrån behov. Detta strider mot sjukvårdspersonalens yrkesetiska grundregler.

Vi uppmanar den svenska regeringen att ta sitt ansvar för att papperslösa och asylsökande ska få tillgång till hälso- och sjukvård på i allt väsentligt lika villkor som övriga invånare. En lagstiftning som särbehandlar eller utestänger vissa grupper är inte förenlig med grundläggande mänskliga rättigheter om lika värde och icke-diskriminering.

¹ Det vill säga människor som befinner sig i Sverige utan tillstånd att vistas här

² Överenskommen mellan staten och Landstingsförbundet om hälso- och sjukvård för asylsökande m.fl.

Rätt till vård- initiativet

Sedan 2007
65 org. jan. 2013
Se hemsida för
artiklar, rapporter,
kontaktadresser,
m.m.

www.vardforpapperslosa.se

Den globala utvecklingen

- Oro, krig, klimatförändringar
- Rätten till asyl?
- Vårdens roll i politiken-
”migrationspolitiska hänsyn”
- Austerity- spöket